

EEN MAKEOVER VOOR DE BORSTENINDUSTRIE

Een relatief veilige ingreep

MARC COSYNS

Wie? Huisarts en docent medische ethiek en deontologie aan de UGent.
Wat? Het is hoog tijd dat er vraagtekens geplaatst worden bij de 'cosmetische commercie'.
Waarom? Is het dan zo normaal dat onze volksgezondheid geen accurate registratiecijfers heeft? En waarom heeft niemand vragen bij de noodzaak van die ingrepen?

Als je leest dat volgens de officiële cijfers van het Federale Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) vijf Vlaamse vrouwen de omstreden implantaten van de Franse firma Poly Implant Prothèse (PIP) chirurgisch hebben laten verwijderen, kan het niet anders dan dat het over België gaat. Zeker als je nadien leest dat men alleen weet heeft van de gevallen met lekkende implantaten. 'Alleen dan zijn artsen verplicht dat te melden aan het FAGG', schrijft *De Standaard* op 9 januari op zijn voorpagina.

De onrust groeit. Hoe is het mogelijk dat in het begin van de eenentwintigste eeuw met al haar ICT-mogelijkheden er nog altijd geen accurate registratiecijfers voorhanden zijn in onze gezondheidszorg? Al tientallen jaren voeren huisartsen registratiefaciliteiten daarom. Tellen is weten, en het begin van transparantie als noodzaak voor een goed onderbouwd beleid. Maar het is niet die transparantie die sommige overheden en specialist-artsen niet willen omdat 'zwart' dan 'wit' wordt. Zo ordinair werkt

het, ook en vooral op de vrije markt van de cosmetische chirurgie. En de vrouw, zij betaalt veel te veel (af) om het erin te planten, zij lekt en betaalt dan nog eens om het te verwijderen...

Ballontieten

'Eigen schuld, dikke tef', schaterde een van de mannen in het groepje stoeprovers aan de ingang van het appartementsgebouw waar ons gezondheidscentrum zich bevindt. Hij heeft het niet zo voor die ballontieten. 'Waarom willen die vrouwen toch zulke opblaaspoppen zijn zoals in die boekjes?' Dat is goed om naar te kijken en eens ferm mee te lachen, maar zoets wil je toch niet bij je eigen vrouw? 'Soms is 't wel handig voor *ne goete ruk*, die boekjes, he!' Vette lach.

Mannen handelen, vrouwen verschijnen', schrijft Yvonne Roberts in haar opiniebijdrage 'Als panda's van Venus komen' (*DS 3 januari*). Zij refereert aan John Berger, die in 1972 *Ways of seeing* schreef: 'Mannen kijken naar vrouwen. Vrouwen bekijken zichzelf terwijl ze worden bekeken. Dat bepaalt niet alleen de meeste relaties tussen mannen en vrouwen, maar ook de relatie van vrouwen met zichzelf. De vrouw verandert zichzelf in een object. Meestal een visueel object: iets om naar te kijken.' De emancipatieopgaven van allerlei post-'68-tijdböeken ten spijt, denk ik wat nostalgisch. Maar er zijn veranderingen op til, schrijft Roberts cynisch: 'De ingreep die in 2010 de grootste groei kende in Engeland, is het verkleinen van mannenborsten.' Met hun 741 overtreffen ze de 674 bekende PIP-implantaten in België.

Minister van Volksgezondheid Laurette Onkelinx (PS) zal ook verandering brengen. Zij lanceert als reactie op de lekken een ac-

tiëplan dat onder meer moet garanderen dat alle implantaten, niet alleen borstimplantaten, maar bijvoorbeeld ook die voor tanden, verplicht geregistreerd worden. En 'dat kan snel gaan', zegt ze op de website van *De Standaard*. Ik slik, niet zozeer door haar snelheid (die hebben we al ervaren met haar niet-gekaderde kankeractieplan),

Sommige overheden en specialist-artsen willen geen transparantie omdat 'zwart' dan 'wit' wordt

maar door de tanden. Kun je 'valse tetten' zomaar vergelijken met valse tanden, zoals Koen De Graeve als 'den dikke Marnix' het magistraal vertolkt in de film *Lof?* In geen enkel artikel over de PIP-affaire lees ik een kanttekening over de noodzaak van deze 'relatief veilige' ingreep zoals ze dan beschreven wordt. Laat staan enige ethische cosmetische beschouwing. Ben ik als post-'68'er conservatief geworden omdat ik vragen heb bij het niet-vragen-hebben bij

Een werknemer giet siliconen over mallen voor implantaten. Verandert de vrouw zichzelf in een object, zoals John Berger schrijft? © epa

zo'n cosmetische ingreep?

Kerstballen

Op 16-jarige leeftijd maakte ik mij zorgen over een *retractiele testis*. De huisarts die ook de pil voorschreef (toen nog clandestien) voor mijn vriendin, stelde mij gerust en voegde er spontaan aan toe dat het 'normaal' was dat linker- en rechterteelbal verschillend in hoogte en volume hangen. Eind 2011 spuit men silicone in het scrotum van

Vlaamse mannen om twee geklede teelballen in kerstbalvolume te bekomen. Er bestaat ook een Frans scrotumimplantaat, maar dat is nog niet geregistreerd bij het Federale agentschap. Zal minister Onkelinx dat meteen opnemen in haar Belgische actieplan, of plaatsen we eerst wat vraagtekens en voegde er spontaan aan toe dat het 'normaal' was dat linker- en rechterteelbal verschillend in hoogte en volume hangen. Eind 2011 spuit men silicone in het scrotum van

Het dubbele gezicht van de esthetische chirurgie

IGNAAS DEVISCH, JOHAN BRAECKMAN E.A.
Wie? Voorzitter, vicevoorzitter en medewerkers van vzw De Maakbare Mens. Filosofen (UGent en Arteveldehogeschool, UGent).
Wat? Er moet dringend orde geschapen worden in de wettelijke jungle van de esthetische chirurgie.
Waarom? Het blijft nu eenmaal een medische aangelegenheid, met alle risico's van dien.

In november 2011 raakte bekend dat de familie van een Franse vrouw, die overleed aan lymfeklierkanker, een Frans bedrijf dat implantaten produceert, aanklaagde voor onvrijwillige doodslag. De borstimplantaten die de vrouw liet inbrengen, zorgden voor complicaties en dat zou hebben geleid tot de ontwikkeling van kanker. Naderhand bleek dat de implantaten van het Franse bedrijf al eerder van de markt waren gehaald. Nadat het Franse ministerie van Volksgezondheid vrouwen aangeraden had om de implantaten te laten verwijder-

ren, was het hek van de dam. Een borstvergroting mag dan geen medische noodzaak kennen, ondertussen is het wel een probleem van formaat geworden.

Omdat we een borstvergroting definiëren als een esthetische ingreep zonder medische noodzaak, is er geen verplichte registratie van de ingrepen of de gebruikte producten. En dus gelden de wetten van vraag en aanbod. Met alle gevolgen van dien, zo is nu duidelijk.

Grijze zones

Ook in ons land zijn de gevolgen voelbaar, maar exacte cijfers zijn er helaas niet - 'minstens 674 implantaten', zegt Volksgezondheid. De 'onverkwikkelijke' affaire roept heel wat vragen op. Waarom laat men het gebruik van dergelijke inferieure implantaten toe, en welke controles ondergaan die producten voor patiënten ze kunnen gebruiken? Die vragen delen één probleem dat eraan ten grondslag ligt: borstimplantaten zijn een ongeregelde industrietrakt geworden, waarbij het product in essentie een middel is om winst te maken. Desnoods, zo blijkt nu, ten koste van de argeolose consument die geen zicht heeft op de betrouwbaarheid van het aangekochte product. Velen in deze industrie-

tak hebben zeer goed begrepen dat er veel geld te rapen valt, omdat er nu eenmaal geen tot weinig regulering is en de grijze zones naventant zijn. Daardoor ontstond een graaicultuur, waarvoor we niet meer weten hoe de malafide van de bonafide praktijken te onderscheiden.

De uitwassen schaden de reputatie van de esthetische chirurgie, die ook haar verdiensten heeft

Het wordt tijd om daar paal en perk aan te stellen. Dat kan door esthetische ingrepen te schakelen in de reguliere medische wereld, zodat ze ten minste op een medisch en maatschappelijk verantwoord manier kunnen gebeuren. In de hierboven geschetste situatie wordt het dubbele gezicht van de esthetische chirurgie nogmaals pijnlijk duidelijk. Enerzijds is esthetische chirurgie bij

business, anderzijds blijft het onmiskenbaar een medische aangelegenheid met mogelijke risico's die daarmee gepaard gaan.

We pleiten er daarom bij de wetgever voor om te komen tot duidelijke regelgeving en tot een betere bescherming van de patiënt (of klant). Vorig jaar werd een wetsvoorstel goedgekeurd dat reclame voor esthetische ingrepen aan banden legt. Dat was al een grote stap in de goede richting, maar er zijn, zoals onder meer uit de PIP-affaire mag blijken, nog heel wat andere pijnpunten. We geven er enkele mee:

1. Er is dringend nood aan kwaliteits- en veiligheidsnormen voor de producten van esthetische ingrepen. Zulke criteria zijn ook nodig voor de instellingen waar men esthetische ingrepen uitvoert. Heel wat esthetische ingrepen gebeuren in privéklinieken. Uiteraard kunnen we niet al deze instellingen over dezelfde kam scheren, maar de balans tussen het commerciële en het medische is soms zoek.
2. Er is nood aan duidelijke afspraken in verband met de vereiste competenties voor uitvoerders van esthetische ingrepen. Begin januari nu kwam er ook de vullende injecties onder vuur te liggen, zoals botox, dat

onder andere worden gebruikt voor het vlier maken van de lippen en het wegwerken van rimpels. Toen wees Phillip Blondeel, plastisch chirurg UZ Gent, er al op dat die injecties niet altijd worden toegediend door mensen die daartoe zijn opgeleid. Naast huisartsen, zouden zelfs schoonheidspecialisten en kappers dergelijke producten injecteren.

De Maakbare Mens vzw lanceerde al in 2007 een oproep om die zaken naar behoren te regelen. We hopen dat men hier nu werk van maakt. De uitwassen schaden de reputatie van de esthetische chirurgie die - we laten niet na het te vermelden - uiteraard ook verdiensten heeft.

Esthetische chirurgie biedt de mogelijkheid aan mensen die zich ongelukkig voelen over een uiterlijk kenmerk om hieraan te verhelpen. Een geslaagde operatie kan alleen als er een duidelijk kader is waarbinnen we esthetische chirurgie organiseren, zodat de patiënt de beslissing om een ingreep te ondergaan, kan nemen op basis van degelijke informatie, niet op basis van een of ander glad verkooppraatje.

Ignas Devisch, Johan Braeckman, Liesbet Lauwereys, Marjan Joris, Aeneas De Baets en Johan Declercq.

'Wie in God gelooft, hoeft niet bang te zijn en wie niet in God gelooft, hoeft helemaal niet bang te zijn'

Iedereen wint bij moraalfilosoof ETIENNE VERMEERSCH (op Facebook).

DE OMBUDSMAN

Fouten maken is des mensen, en dus duiken er ook vergissingen op in deze krant. Maar de lezers hebben er grote moeite mee, en **TOM NAEGELS** kan ze geen ongelijk geven. Hier kunnen 'goede voornemens' uit voortkomen.

Miljoentje meer of minder

De allereerste reportage die ik ooit schreef, bevatte meteen een loer van een fout. Het stuk verscheen ergens in 1998 in het nu al lang ter ziele gegane maandblad *Tee&e*, en ging over de hardnekkigste die er bestaan, ze gippen gemakkelijk door de mazen van het net, en toch ligt de tolerantie ervoor spectaculair laag. Een fout cijfer in een verder perfect stuk, en de lezer denkt: 'Als ze zelfs niet kunnen rekenen, waarom zou ik al de rest dan geloven?' Onlangs stond een redacteur van deze krant in een gesprek met mij cijfers ter discussie.

Ik zelf had gebruikt in een column. Toen ik na wat geweten-nieftig in de opmerkte dat het er niet zo toe deed, omdat mijn kritiek ook met zijn cijfers overeen bleef, ripoestende hij heel terecht: 'Als je punt wil maken met cijfers, moeten ze juist zijn.' Omdat mijn relatie tot de redactie zowat dezelfde is als die van de redactie tot de buitenwereld, redeneert die buitenwereld niet zo.

Cijferblunders

De laatste tijd zijn er in deze krant te veel cijferblunders opgedoken. De recentste stond in het artikel over de 'muffinman', die op 3 januari 2012 voor het eerste Hof van beroep kwam omdat hij twee zakken weggegooide muffins uit de afvalcontainer van een wardenhuis had gehaald. In een algemene passage over de hoeveelheden voedsel die jaarlijks worden weggegooid, stond er: 'Volgens een Europese studie bedraagt het jaarlijkse voedselverlies in België zelfs meer dan 3,6 ton / 3,6 miljoen ton, werd er bedoeld.'

Op de Gentse regionale pagina's verscheen er op 9 december 2011 een reportage over een alleenstaande vrouw die een waterfactuur van 7.000 euro had gekregen. 'Blijkbaar had de vrouw een lek in haar huis, waarlangs 15.000 kubieke meter water verdween, of 1,5 miljoen liter.' 15.000 kubieke meter is niet hetzelfde als 1,5 miljoen liter. 1.500 kubieke meter moest dat zijn.

Op 16 december 2011 zou het grootste ontainierschap ter wereld, de Evelyn Maersk de Antwerpense haven binnenlopen. Het gewicht van de schroef alleen bedroeg 135.000 kg, meldde een schematische voorstelling, 'of het equivalent van 1.000 middelgrote wagens'. Heel kleine middelgrote autootjes wel. En tot slot: op 30 december verscheen er een gesprek met Eddy Bruyninckx, topman van de Antwerpse haven: 'Het afgelopen jaar passeerden 186,4 miljoen ton goederen via Antwerpen, meteen het op een na beste jaar voor de haven.' In de infografiek er naast was dat op eens teruggebracht tot 186.400.000 kilogram.

Vier van dat soort fouten (die me werden gemeld door opmerkzame lezers) in een maand tijd, dat is veel, vind ik. En hoezeer ik ook begrijp hoe ze kunnen gebeuren - een tik- of rekenlorigheid is snel gebeurd, en zodra ze er staat, lees je er makkelijker over dan over een spel- of taalfout - ze zijn ook makkelijker te vermijden. Naast namen

zouden cijfers het eerste moeten zijn dat door een journalist, en door de eindredacteur na hem, aan een extra controle wordt onderworpen. Precies omdat het risico op vergissingen zo groot is. En omdat er altijd iemand is die het opmerkt.

De eerste twee fouten werden rechtgezet: die over de 3,6 miljoen stond in 'Correcties & aanvullingen' (*DS 4 januari*) en werd online verbeterd, met die over het Gentse waterlek gebeurde enkel dat laatste. Van de twee andere heb ik geen rechtzetting gezien, en omdat het om fouten in een schematische voorstelling gaat, kunnen ze online niet worden veranderd. Hier raken we aan een andere kwestie: feitelijke fouten stilzwijgend rechtzetten in de online versie geeft de bizarre situatie dat dat afwijkt van het stuk zoals het op papier verscheen is - en dat nog steeds online kan worden geraadpleegd, in de pdf-versie. Wie de pdf leest (of de papieren versie), krijgt dus andere informatie dan wie het artikel in html-formaat leest, ook al gaat het officieel om hetzelfde stuk. Omdat er nergens wordt gemeld welke informatie de juiste is, heeft de lezer er het raden naar: wordt er nu 3,6 ton (pdf) of 3,6 miljoen ton (html) voedsel versperd?

Naast namen zouden cijfers het eerste moeten zijn dat door een journalist (en de eindredacteur na hem) aan een extra controle wordt onderworpen

Om die reden is het gebruikelijk bij een aantal buitenlandse nieuwssites om correcties zichtbaar aan te geven. Zodra de redactie een fout in een artikel opmerkt, wordt die online vanzelfsprekend gecorrigeerd, maar in de marge komt: 'Oorspronkelijk stond er X. Dat was fout. Dat is ook eerlijker. Nu ervaren verscheidene lezers de stilzwijgende correcties die de krant toepast - overdreven negatief, vind ik wel - als een manier om 'de eigen sporen uit te wassen'. Een korte erkenning dat er een aanpassing is gebeurd, kan misverstand vermijden.

Vooropgesteld dat het om inhoudelijke correcties gaat, uiteraard. Pure tik- of spel fouten kunnen nog altijd stilzwijgend worden gecorrigeerd, me dunkt. Alsluik ik niet uit dat sommige puristen ook die aanpassingen expliciet erkend willen zien.

De ombudsman houdt de redactie van *De Standaard* wekelijks een spiegel voor. Opmerkingen over journalistiek in *De Standaard* kan u melden via ombudsman@standaard.be en via www.standaard.be/ombudsman, waar u ook links vindt naar zijn Facebook- en Twitterpagina (@OmbudsDS).